

Munkásfiatalok szavalóversenye

Április 19–20–21-én tartották Salgótarjánban, a munkásfiatalok VII. országos vers- és prózamondó versenyének a döntőjét. 13 évvel ezelőtt hirdették meg először ezt a versenyt. A kialakult gyakorlat szerint három évenként rendezik meg, immár hagyományosan a Nógrád megyei városban.

Szeretném kifejezni magamat

Amint azt Csicsódi Mária, a zsüri titkára (civilben: a Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Házának osztályvezetője) elmondta: több mint ezerhatászdíjat vett részt az elődöntőben. A megyei fordulón kiválókat legjobbakat egyhetes táborban készítették fel a döntőre. Salgótarjánban, az öblösüveggyár Kossuth Művelődési Házába a háromnapos rendezvényre már „csak” hetvenket értek.

Ezek a fiatalok, akik napi nyolc órát dolgoznak villany-szerelőként, raktárosként, esztorgályosként, műszerész-ként, asztalosként: olyan szinten tolmácsolják a verseket, mintha nem amatőrök, hanem hivatásos előadóművészek volnának.

Szombaton délelőtt került sorra például Siroki Sándor. Tizenkilenc éves. Szakmunkásképzőt végzett, szakmája: általános vegyész, a Borsod megyei Állami Építőipari Vállalatnál dolgozik, Miskolcon.

— Elég különös módon kerültem kapcsolatba a versmondással. Az iskolában, még hetedikben kíváncsi voltam, hogy felvételre kerüljek-e a Vitéz Mihály: A Reményhez című költeményét. Soha nem szerettem bírálni, nem magoltam be a verset: egyest kaptam. Ezen viszont feldühödtem, elindultam egy megyei szavalóversenyen — és ezzel a verssel nyertem meg az első díjat.

— Csak a magad kedvére mondasz verseket, vagy van valamilyen távlati céld?

— Igen, van: *szíves szeretnék lenni*. Most esti gimnáziumba járok, ha leérett-ségitem, felvételizem a Szín-művészeti Főiskolára.

Bedő Csaba huszonöt éves épületgépészeti szerelő. Tíz-már György egyik versét mondta el: talán neki volt a legnagyobb sikere. (Vagy a

költeménynek? Ki tudja — mindenesetre már az is a fiatallombor előadóművészi rátermettségét dicséri, hogy alkatahoz illő művet választott.) Ő is jár esti gimnáziumba, ő is elért különböző amatőrversenyzéseken szép eredményeket már. És ő is azt szeretné, ha úgy alakulna az élete, hogy csak versekkel kelljen foglalkoznia a napi munkája során.

— És ha nem alakul úgy az életed? Miért mondasz verseket? A sikerért? Vagy te is szíves szeretnél lenni?

— Nem. Ha leérett-ségitem, kiváltképpen egy előadóművészi engedélyt, s ha meghívják művelődési házba, szívesen föllepek, de nem akarok szíves lenni. Azért mondom verseket, mert vannak olyan érzéseim, amelyeket csak a költők szavaival tudok kifejezni. És nagyon örülök, ha sikerült — a vers segítségével — kifejezni magamat. Azt sajnálom, hogy az amatőrök számára nincs elég fölépítési lehetőség; pedig azt hiszem, érdeklődés is, igény is volna az ilyen estekre.

Beleszerettem a versekbe

Borbély Erzsébet jelenleg női fodrász — és ez is akar maradni.

— Amikor estin leérett-ségiztem, gondoltam arra, hogy felvételizek Szegedre, magyar-népművelés szakra. Most már nem gondolok ilyesmire.

— Miért? Azért, mert egy női fodrász sokkal többet keres, mint egy tanár vagy egy népművelő?

— Nem. Ha én egyszer beleszeretek valamibe, azt tűzön-vízen át megvalósítom. Például: amikor még a fodrászszövetkezetben dolgoztam, összevettem a főnökeimmel, mert nem engedték, hogy esti gimnáziumba járjak. Kileptem, elmentem egy könyvtárába, segéd-munkásnak. A szakmába véletlenül kerültem vissza: ez a kisiparos, akinél most vagyok, egy huszonhat éves fiatalasszony, egymás után nyerte a világválogatásokat, mint fodrász. Egyszerűen élvezet mellett dolgozni: talán furcsán hangzik, de én ebben a szakmában most nagyon sok örömet találok. Ezért nem

akarok se színésznő, se pedagógus lenni.

— Miért mond verseket? — Mert szeretek verseket mondani. Még a szakmunkásképzőben azt mondta a magyartanár, hogy valakinek az iskolából részt kell venni egy szavalóversenyen, és én legyek az a valaki. Elmentem muszájból: és beleszerettem a versekbe, az irodalomba.

Öröm őket hallgatni

A zsüri elnöke Bánffy György színművész. Arról beszélgettünk, hogy vajon, miben áll ennek, a SZOT, a KISZ KB, a Népművelési Intézet s más szervek által rendezett vetélkedőnek a legfőbb értéke?

— Hét év tapasztalata alapján mondhatom — kezdte Bánffy György, — hogy itt, Salgótarjánban, ezen a versenyen alakul ki a munkások szellemi fölemelkedésének egyik nagyon fontos építőköve. En az a versenyt sokkal fontosabbnak tartom azoknál, amelyeket a gimnazisták számára hirdettek meg: mert ők, ha más-kepp nem, tanulmányaik során szoros kapcsolatba kerülnek az irodalommal. Ezek a fiatalok azonban — munkájuk, tanulásuk során — nagyon ritkán találkoznak versekkel. Mégsem sajnálják az időt, a fáradságot, a keserves munkát, hogy eljuttassák a versmondás titkait: és miként ezen a mai versenyen hallható volt: a döntő többségük eredménnyel. Gyönyörűen beszélnek magyarul, szépen, értelemesen.

mondják a verseket, öröm őket hallgatni. Valamennyien egy-egy kis kör tagjai: szűkebb hazájukban, Szabolcs-Szatmárban, Zalában, Szolnok megyében s másutt igyulnak értük, számítanak rájuk. Közülük néhányan dédelgetnek színesi vágyakat, s ki tudja, talán nem indoklatlanul: de a többség a saját kis közösségében akar dolgozni, ők ennek a kis közösségnek a szellemi látóhatárát szeretnék szélesebbre tárni. Örösi dolog ez.

Mit lehet ehhez hozzátenni? Legfeljebb a győztesek névsorát: aranydiplomát nyert: Fenyvesi Ágnes, Bartók László, Vincze Ferenc, Bedő Csaba és Bodor Pál.

Gratulálunk! Sz. Sz.

Érdekességek a hét kulturális eseményeiből

„Csak anyanyelvemen lehetek igazán én”

Kosztolányi Dezső híres mondata jelzi-értelmezi a legújabb anyanyelvi műsorsorozatot, mely ma este kezdődik Pécsen, a Művészeti Szakközépiskola dísztermében.

A baranyai anyanyelvi hét programja változatos tematikát, érdekes előadásokat ígér. Kedden például — 14.30 perctől a Szigetvári Művelődési Központban — Bachat László tart előadást a Viselkedéskultúra és a nyelvi kultúra összefüggéseiről. A Komló-Kölkönyösi Általános Iskolában Fülei Sándor Endre értékeli — szerdán 14 órától — Beszélgetéseink elszegényedését. Ugyanakkor szerdán — Mecsekudvaron — a hazai nemzetiségek kétnyelvűségének problémáit elemzi Szende Béla. Csütörtökön a nyelvi humorról tart előadást Rónai Béla a szigetvári cipőgyárban, pénteken pedig Szederkényben a pedagógus beszédét, s a beszéd pedagógiáját részletezi Pesti János.

A sokféle tematika, tudományos értékezés, előadás mellett egyéb programok is színesítik az anyanyelvi hét baranyai műsorsorozatát. Ezekben a napokban például német és szerb-horvát nyelvű filmeket vetítenek több Baranya megyei moziban. Komlón, Mohácson és Pécsen nyelvtanulást, nyelvtörténeti könyvek kiállítását és vásárlást tekinthetik meg az érdeklődők. Megismerkedhe-

tünk a pécsi körzeti és nemzetiségi stúdió nyelv-művelő műsoraival is.

Memento

Ezen a héten mutatja be a Győri Balett a Memento című új összeállítását, mely három egyfelvonásos táncjátékot tartalmaz. Pontosabban: a Kontrasztok felújítását mellett bemutatják A mechanikus kert és a Memento című új egyfelvonásos táncjátékokat.

Az előzetes hírek szerint Markó Iván két új darabja a korábbi koreográfiától eltérő, szokatlan mozgásvilágot jelenít meg. A mechanikus kert például (Schmidt és Spoerri, illetve Szabados György zenéjével) két ember társkeresési küzdelmeit, kudarcait, vágyait idézi. A másik darab — a Memento — klasszikus zenei montázsra épül. A helyszín: kietlen, lágerszerű világ, ahol felnőttek és gyerekek küszködnek az életben maradásért. Az emberi létért protestáló költő szerepét Markó Iván tan- colja. Ellenfele, a halál angyala: Demcsák Ottó. A társulat táncosai mellett fellépnek a Memento-ban a győri Gombos Ferenc általános iskola balett-tagozatos növendékei is.

Úrnő és komorna

Don Pedro Calderón de la Barca, a spanyol dráma legbarokkabb költője volt egykoron. De mondhatnánk úgy is: egész élete is hasonló volt a barokk műalkotásokhoz. Tizenhárom éves korá-

ban írta első darabját, s még húsz sincs, amikor már udvari költőként jeleskedik IV. Fülöp király színházában. Ötvenéves korában belép a papok közé, s ezután immár ájtatoskodva folytatja drámaírói tevékenységét.

Calderón — hosszú és változatos élete során — több, mint háromszáz darabot írt, köztük az Úrnő és komornát, ezt a bravúrosan megverselt, pompás komédiát. Az Úrnő és komorna című darabot pénteken mutatja be a Veszprémi Petőfi Színház. Tömör Páter rendező Koszta Gabriellára, Csák Zsuzsannára, Borboczky Ferenc-re bízta a fűszereket.

Brankovics György

1874. május 20-án mutatják be Erkel Ferenc Brankovics György című operáját. A szövegkönyv Obernyik Károly művéből formálódott, Ordai Lehel operatérnek és Ormai Ferenc átirásában.

A librettó főhőse, a címszereplő Brankovics György, (Hunyadi egyik hítszögje) itt már áldozat. A törökök hítszögének áldozata: leányát elrabolják, két fiát megvakítják. Erkel zenei szövetének anyaga — a kritikák szerint — sűrű, tömör és feszült. „Az egész mű folyamatosabb, sodróbb, egységben szervezettebb”, mint a korábbi alkotások. A széles dallamra épített, önálló számai pedig „az erkeli alkotás csúcspontjainak”.

Száztízennyel évvel az első bemutató után a Debreceni Csokonai Színház mutatja be Erkel művét. Címszereplő Tréfas György. 6. I.

SZÍNHÁZI ESTÉK

A harmadik nekifutás

A kétfejű fenevad Pécsen

Három karakteres zenei motívum — magyar, osztrák, török — szólal meg egymás után, három zászol — piros-fehér-zöld, kétfejű sasos vörös és félholdas zöld — ereszkedik alá a színörpad-lásról, három különböző stílusú boltív — román, gót, számráthíves iszlám — szikrázik fehéren a szintén fehér, a várfalakak, zömök bástyák és a szűk középkori városok keskeny utcáiban zsúfolt kis házakat egyszerre idéző háttérpítmény előtt. Míg a zene szól, a fehér forgószínpad peremén elhelyezve, mint egy figurákat előforgató régi toronyóra felnagyított alakjai, kiforganak a játék szereplői, fehér alapruhába öltözöttek. A csoportosított alakok már előlegezik darabbéli karakterüket, mert olyan beállításmerevednek, mint amilyen kompozícióban majd a játék folyamán helyezkednek el egy-egy jelenetben. S miközben ez az óra körbejár, máris megindul a néző fantáziája. Arról lesz itt szó, hogy bá-bok vagyunk az Idő nagy óráján? Körbeforgunk, miközben az Idő halad — tehát úgy érezzük, mozgunk, de ténylegesen haladni mégsem tudunk, mert a körforgásból nem lehet kilépni? Vagy az Időben előrehaladó körforgás mégis változás?

Aztán egyszerre megáll a forgás, s egy pillanatnyi sötét után máris kezdődik a lefedett zenekari árok fehér porondján az Ambrus deák rendezte „arabos szomorújáték” — énekel versekkel, melyekhez a zenét élőben szolgáltatja egy kis zenekar a bal prosceniumpályából.

Igy kezdí Weöres Sándor A kétfejű fenevad című „történelmi panoptikum”-ának pécsi előadását a vendégrendező Szőke István, Kerényi József Ybl-díjas építész díszletében. Ezeket Mária jelmezeivel. Fekete máris sikerrel oldja meg a darab egyik legnehezebb feladatát, a gyak-

ran váltakozó helyszínek folyamatos, gördülékeny megjelenítését. Ezek a fehér falak, ezek az ívek, majd később egy sátorbejáratot idéző függöny, a zászlok, s a forgón az egyes jelenetekhez kiforgó néhány bútorbarab elegendőek ahhoz, hogy jelezze a helyszíneket, az alapruhára felvett színes jelek pedig részletezés és aprólékos korhűsége törekvés nélkül is eligazítanak a szereplők hovatarozása felől. S mivel Szőke minden jelenetet a forgón „hoz be”, és „visz ki”, a játék nemcsak hogy zökkenőktől mentes lesz, de fel is gyorsul. Azal pedig, hogy egy-egy színnel több szerepet is eljátszhat, de úgy csoportosítva a feladatokat, hogy a két vagy három szerepben legyen azért valami közös vonás is (a négy török s a négy magyar úr például egyformán összeférhetetlen, civakodó, ostoba, erőszakos és nagyhangú, csak más-más öltözékben), már koncepciólisan is minősít.

Az előadás sikerrel vesz egy másik nehéz akadályt is. Weöres darabja, mint köztudott, színpadi és nyelvi stílusalkalmak is. Az eddigi két előadás — a vígshírhízi s a kaposvári — megpróbált közös nevezőt találni e sokféle-ségben. Szőke megfordítja a dolgot: vállalja a jelenetek különböző hangvételét, az eltérő stílusokat. Ambrus szerelmi kettőseit például, melyekben tiszta és igaz érzelmek munkálnak, tiszta és igaz érzelmekkel, finom esz-közökkel oldja meg. De Meh-med szultán és Lipót császár kettőseiben mer elmenni a burleszkig, a török urak haditanácsában a karikatúraig, a magyar urak hóbörgéseiben a „nemzeti zűféc” szatíráig. S érdekes módon, ez a sokféleség mégis egységben marad, az előadás nem hullik stílári mozaikokra, nem lesz heterogén. Valószínűleg azért, mert kitűnően tartja

össze a jól kitalált színpadi keret, s — ez még fontosabb — a jeleneteket összefogó, azokon átvélő erőteljes színeszi munka. Kulka János (Ambrus deák), Oláh Zsuzsa (Evelin és Lea), György Emil (Ibrahim kádi), Balikó Tamás (Lipót császár, Bádeni Lajos, Miksa király), Faludy László (Mehmed szultán és Részeg janicsár), Ferenczi Krisztina (Báthory Susanna), Németh János, Újlaky László, Csujá Imre, Gergely Róbert (török és magyar urak) éles vonásokkal, s rengeteg finom játékokkal keltik életre a gyakran csak jelzés-értékűen megírt figurákat. Az Oláh—György—Balikó—Faludy négyes különösen kitűnő.

Hogy mit mond, miről is szól ez a pécsi előadás (mely tizenhárom év után arra a színpadra viszi A kétfejű fenevadat, mely számára Weöres írta, de a bemutatójára különböző okokból akkor nem kerülhetett sor)? Elsősorban azt mondja, hogy a történelemnek olyan szélsőségek közt hánykolódó idején, mint a darab történetének időpontja, 1686 is volt, az emberek érthető vágya, hogy túléljék a veszedelmeket. Csak hogy a túlélés módjait nem egyenlő morális értékűek. Köpönyegforgatással, árulással, elvtelenséggel is megpróbálhatjuk kijátszani a történelem támadásait, döféseit, csapdáit — de az emberség, a humánus, vagy éppen a szerelem becsülnedőbb, vállalhatóbb változat. S mondja ez az előadás még azt is, hogy miközben a nagyvezírek és császárok manipulálják a háborúkat, a tömegeket, magukat, egymást, s még a békét is, a kisember végül soron mégsem lesz a történelem, s a hatalmak játékszere, mert a viharokon átmenti magát egy jobb, békésebb történelmi korszak számára.

Takács István

Szép magyar beszéd

Országos döntő Győroitt

Vasárnap délelőtt, a győri városháza dísztermében hirdették eredményt a szép magyar beszéd Kazinczy-versenyének országos döntőjében, amelybe százhusz gimnáziumi és szakközépiskolai, valamint szakmunkástanulót jutott be. Közülük harmincan bizonyultak érdemesnek a Kazinczy-díjra. Az ezzel járó érmeiket és jutalmakat a díjalapítója, Péchy Blanka adta át a győzteseknek. Valamennyien megkapták a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsának különdíját is, amit Garamvölgyi Józseftől, az országos tanács titkárától vettek át.

Az 1985. évi Kazinczy-díjas gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók:

Bartók Éva, Zalaegerszegi Zrínyi Gimnázium; Borbély Mária, Széchenyi Közgazdasági Szakközépiskola, Komárom; Borsos Bálint, Leőwey Gimnázium, Pécs; Bujdosó Dóra Lenti Gimnázium; Gecov Krisztina, Teleki Blanka

Gimnázium, Mezőtúr; Hock Gyula Pianista Gimnázium, Budapest; Kerekes Edit, Nagy Lajos Gimnázium, Pécs; Kovács Timea, Lehel vezér Gimnázium, Jászberény; Laczkó Zsuzsa, Kisfaludy Gimnázium, Mohács; Misik Zoltán, Ságvári Gimnázium, Budapest; Molnár Henrik, Vörösmarty Gimnázium, Budapest; Pásztor Zita, Svetits Katolikus Gimnázium, Debrecen; Spányi Emil, Móricz Zsigmond Gimnázium, Budapest; Takács Márta, Dobó István Gimnázium, Eger; Tóth Augusztina, gimnázium és szakközépiskola, Szeghalom.

A Kazinczy-díjas szakmunkástanulók:

Abai Mária, 127-es számú szakmunkásképző, Debrecen; Eder Erika, Szász Ferenc Szakmunkásképző, Budapest; Jánka Krisztina, Entzbruder Dezső Egészségügyi Szakiskola, Szombathely; Kelemen László, 402-es szá-

mú Ipari Szakmunkásképző, Mosonmagyaróvár; Kiss Gyöngyi, Kereskedelmi Szakmunkásképző, Mezőtúr; Koller Balázs, 7-es számú Szakmunkásképző, Budapest; Lakatos Emil, 304-es számú Szakmunkásképző, Dunaújváros; Luhály Ildikó, 101-es számú Ipari Szakmunkásképző, Hódmezővásárhely; Simon Enikő, 624-es számú Ipari Szakmunkásképző, Szeged; Szabó Erika, Rónai Sándor Szakmunkásképző, Budapest; Takács Beáta, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző, Kaposvár; Takács Ildikó, Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakmunkásképző, Szeged; Tornóczy Edit, Gép- és Gyorsíró Iskola, Budapest; Vajda József, 500-as számú Ipari Szakmunkásképző, Pécs.

A következő országos verseny döntőjének színhelye 1986 tavaszán ismét Győr lesz.

A FINOMMECHANIKAI VÁLLALAT FELVESZ:

oroszfelsőfokú végzettséggel gyakorlott műszaki fordítót, cirill betűs gépre gépirót, továbbá gyakorlott gépirónókat

JÓ KERESÉSI LEHETŐSÉG.

Érdeklődés: FINOMMECHANIKAI VÁLLALAT, Budapest X., Fehér út 10. (Metró Örs vezértéri végállomás) Telefon: 836-777